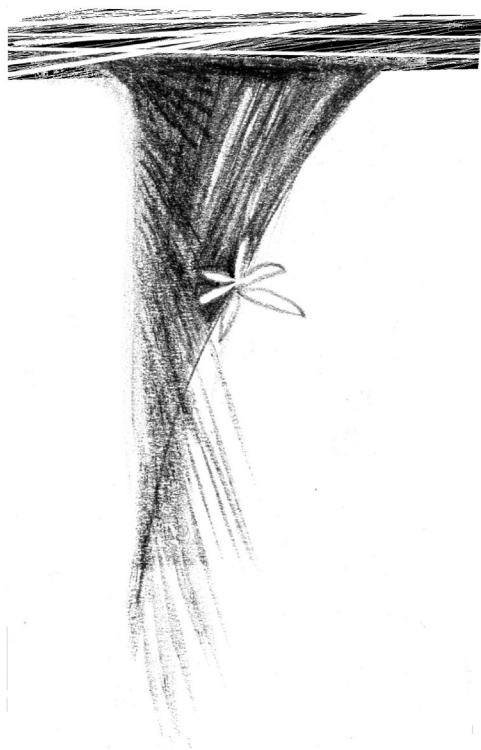

JOACHIM DACHSEL
NĚKOLIKA
PĚŠINAMI

Přeložili
Jarmila a Zdeněk
Svobodovi

© Stefan Dachsel

Vydavatel děkuje Stefanu Dachselovi, synu Joachima Dachsela, za laskavý souhlas ke zveřejnění tohoto výboru básní.

I

Cesty ducha

*Ptáš se, jak se mám.
Díky za otázku. Zdá se,
že se doopravdy ptáš,
že jen tak nemluvíš, aniž bys čekal odpověď.*

*Žiji.
Namáhavě, ale jako obdarovaný,
a ponejvíce pěšky
na užitečně se rozpadávající zakřivenosti země.
Velké vozy mě předjíždějí
vstříc cílům,
kterých nedosáhnu.
A já obdivuji mnohé,
co bezhlavě se ženoucím řidičům uniká.*

*Avšak ty nejtěžší cesty, ty labyrintické,
jsou cesty ducha,
ty málo vyšlapané a ještě nevyježděné,
které se nedají zdolat na kolech,
ani na čtyřech, ani na dvou,
ba ani hnací silou rakety.
Nejspíš tak krok za krokem,
trpělivě a s prodléváním,
často po léta bez pohnutí z místa.*

*Žádají věrnost
bez ohledu na slávu.
Kam ústí, to se neví.
Přesto však jdu klidně, s důvěrou,
že jsou všude
objaty.*

*Kdekoliv hledám místo,
prostor pro nejbližší krok, pokárán
a opuštěn těmi, kteří už dávno nechtějí,
tam, kde i já tápám,
jsem doprovázen.*

Rozdělovací znaménka

*At' stoupá
produkce otazníků.
Na trh s nimi,
s těmi malými, zahnutými,
vhodnými vynést na světlo to,
co doutná v hlubinách,
co ještě čeká na řešení
a co nevyhází.*

*At' se roztaví
přebytky vykřičníků,
zneužívaných často jako klacky,
kopí a obušky.
A spousty teček,
jimiž bázlivé duše
zručně své domky zatloukají
před průvanem Ducha.*

Evropský spirituál

*Ježíši, musíš projít zavřenými dveřmi,
stem zdí mezi tebou a námi.
Nesmiš dbát na výstražné tabulky.
Stojí na nich „Vstup zakázán“ a „Jen pro povolane“.
Kdybys přišel viditelně, musel bys mít průkaz
s pěti razítky a třemi podpisy.
Bud' však ujištěn, ten nedostaneš.
A za nepovolaného jsi prohlašován stále.*

*Ježíši, musíš znát správnou cestu
hradbami překážek mezi námi a tebou,
překážkou „Co to má znamenat?“
a překážkou „Neuvěřitelné“,
překážkou „Jdi pryč, uděláme to líp“.
Dřepíme za nimi a nevíme: je nám dobře?*

*Ježíši, musíš mít dlouhé a silné paže,
nemáme-li padnout – daleko od tebe do prázdna.
Naše paže jsou příliš krátké, než aby na tebe dosáhly,
příliš neohrabané, než abychom se jimi mohli přidržet.
A kdo má ruce plné, jak se má zachytit?*

Ježíšovská móda

*Tenkrát, než tě
ukřižovali,
do posměšného šatu
tě oblékli,
bláznovskou korunu
ti na hlavu vsadili
a začali
pokřikovat.*

*Kříž
tě nést nechali.
Tvé šaty si však
mezi sebe
rozdělili.*

*Dnes poznova:
Košili,
kterou chtějí
prodat,
ti navléknou
a do svých výkladů
tě postaví.
Své písně
k verbířskému bubnu zpívají
ve tvém jménu.
Své obchody
ti vnucují
a doufají,
že jim je zvětšíš.*

*Ježíši,
stal ses hvězdou
- do zítřka
přinejmenším
a dokud
se to vyplatí.*

*To je jejich způsob.
jak tě křížovat,
Ježíši.*

To je jejich způsob.

* * *

*V Osvětlení prý
shořel sám Bůh.
Pod tím mrakem prý usychá
každý verš.*

*Proti tomu svědčí
modlitebníci i básníci.*

*Avšak báseň,
neosolená popelem, je k ničemu.
A k ničemu je i chvalozpěv,
který v dechu pece
náhle uvadá.*

Jedna z nich

*Prohýřil svůj majetek s nevěstkami.
Jsem jedna z nich, nelekni se!
Pro tebe jsem jenom hlas.
Hlas. Nic víc. Ovšem blízký. Uvažuj!
Prohýřil svůj majetek s nevěstkami:
s Dafné a s Charis a se mnou.
A všechny nás měl. A mne nejraději.*

*To byly noci: slavnosti se zpěvem a tancem,
s mladými pány a s proudy vína.
Samý vtip a smích.
Mezitím opilé tlachání. Postupně
jsme rozdmychávali plamen a hudbu.
Charis hrála na flétnu.
Dafné na citeru. Já jsem zpívala.
On se smál a platil.*

*Ano, prohýřil svůj majetek s nevěstkami,
s Dafné a s Charis a se mnou.
Všechny jsme ho měly. A já nejraději.
Chtěly jeho peníze, jeho černé kadeře,
jeho něžné oči, hluboké jako studna.
Já jsem chtěla jeho.*

*A někdy zrána, ještě mezi nocí a dnem,
když mě laskal jeho dech,
když odpočíval vedle mne, unaven hrou,
s pootevřenými ústy,
já, bez otce a bez matky,
jsem tu ležela a přemýšlela
a myslela na to, jak by to bylo dobré,
kdybych měla bratra*

*s černými kadeřemi a něžnýma očima,
bratra podobného jemu:*

*Jednoho dne by vstoupil
a jeho oči by už nebyly něžné,
kdyby udeřil do zubů toho tlustocha,
toho posměvače za nálevním pultem.
A pak – ach, objal by mě pohledem,
pohledem jako pláštěm*

*a zvolal by: „Dost už sestro! A teď domů k otci!“
Já, bez bratra, jsem tu ležela a přemýšlela. A nakonec
mě předešlo slunce. Probudilo spáče.
Vyskočil a smál se. A platil.*

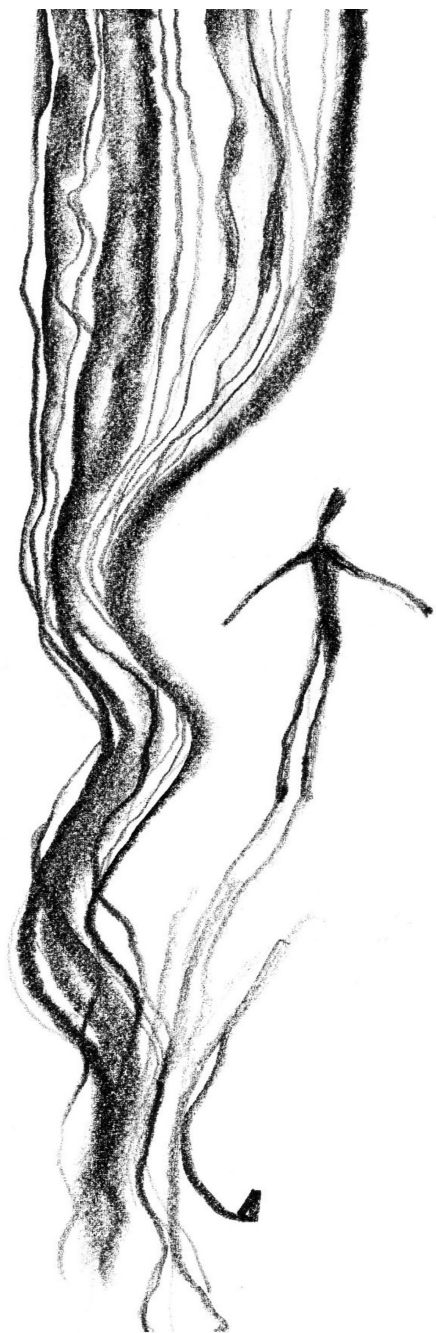
*Ach, jaká hloupost! Jak by se mohl stát bratrem ten,
kdo se stydí být synem!*

*Ano, prohýřil svůj majetek s nevěstkami:
s Dafné a s Charis a se mnou.
Chtěly jeho vlasy. A nejraději peníze.
Jednoho dne to však
skončilo.*

*Citera dozněla, flétna oněměla.
Tanec ustal, víno vyschlo.
Hostinský totiž odmítl dát na dluh
a panáček krčili rameny.
Tu nastalo mlčení, veliké mlčení.
A pak*

*zazněl smích z Dafniných úst.
Odvrátila se. A nechaly ho stát.*

*Já jsem se však opřela o sloup a viděla:
viděla, jak stál sám a vyhaslý.
Do ticha každou chvíli zvonila
hněvivá hádka od pultu na druhé straně.*

*Tehdy jsem šla a vytáhla ho do tmy.
Tehdy jsem ho vzala k sobě, aby nezkameněl.
Tehdy jsem u něho ležela a hrála ho svým tělem.
Tehdy jsem ho přikryla, aby nezmrzl.*

*Nesmál se. Neplatil. Snášel mě.
A ráno jsem mávala, když odcházel
osamělý a smutný dolů cestou.*

*Ano, prohrál svůj majetek s nevěstkami,
s Dafné a s Charis a se mnou.
Všechny jsme ho měly. A já nejraději.
Chtěly jeho peníze, jeho černé kadeře,
jeho něžné oči, hluboké jako studna.
Já jsem chtěla jeho.*

*Vidím ho jako dnes jít dolů cestou
toho rána po oné noci.
Čas nás rozehnal
jako mořskou vlnu.
A zemí vrávorat hlad,
takže pšenice a maso zdražily
a my laciné jsme byly ještě lacinější.
Ale často za hvězdných nocí
hledalo mé srdce toho ztraceného:
zdali ještě musí putovat nebo našel cíl,
zdali zemřel a kdo ho pohřbil.*

*Jednou však – kdoví odkud – přišla zvěst,
jednou sem byla přiváta zpráva jako vířící list:
Otec prý ho s bolestí očekával,
miloval toho ztraceného a nikdy na něho
nezapomněl.*

*Až konečně, pozdě, ale přece
prý přišel, otrhaný a unavený.
A zvěst vyprávěla o slzách radosti,
o polibku a objetí, o tanci a zpěvu,
o poraženém teleti a bílém rouchu,
o bílém, bílém rouchu,
hozeném jako plášť přes nahotu!
Ano, prohýřil svůj majetek s nevěstkami:
s Dafné a s Charis a se mnou.*

Je to pryč. Konec.

*Ráda bych však věděla
jen to jediné: zdali si ještě pak někdy
– snad u ohně nebo při hře na strunný nástroj –
potichu na mě vzpomene
– ach, ne s rozkoší nebo se žádostí –
jen s troškou slitování
nad tou, která je bez otce a bez matky
a která by ráda měla bratra, kdyby ho našla.
Neboť když je někdo opravdovým synem,
nemohl by být také trošku bratrem?
Prohýřil svůj majetek s nevěstkami.
Jsem jedna z nich, nelekni se!
Pro tebe jsem jenom hlas.
Hlas. Nic víc. Ovšem blízký.
Uvažu!*

II

Před televizorem

*Do pijácky trpělivých očí
saje klidně obrazy
odborně mučených,
hladem oduřých,
navždy oněmělých, obrazy
ze zpustošeného města.*

*Nic z toho mu neleží ani v patě.
Všechno jím projde.
Když vysílání skončí,
nebo i dřív,
zbaví se toho
s nucením svého piva.*

... à la télévision

*Svět pohodlně dodávaný do domu.
Nač ještě potřebuješ vydat se na cestu,
abys jej prošel
nebo sjezdil?*

Stolečku, prostři se!

*Podívej se, nedostáváš jej
syrový,
se slupkami a jádry,
neoškrábaný nebo s ocasy.
Je servírován
příjemně upravený
ve stravitelných porcích.*

*Vezmi a jez! A mezi dvěma chody
chval pokrok. Jdeš jím
opravdu vsedě.*

Stařena a televizor

*Děti ji
opustily.
A muž má
náhrobek.
Sousedé
zase své zájmy.
Ale on
je tu.*

*Přemlouvá ji,
aby žila,
dnes,
zítra,
ještě dál.*

*Má však chybu.
Neumí naslouchat.
A v předjitřních hodinách,
v těch nejnebezpečnějších,
nejsvůdnějších,
je také on
studený,
němý,
mrtvý.*

TV – dokumentace
podle starého receptu

*Všechno je už v cíli.
Žádný nápad života,
pošetilý a neplánovaný,
nemůže rušit průběh.*

*Moudře je vystřiženo to,
co by slabého člověka
mohlo jen zbytečně poplést
a co nenapomáhá jeho poznání.*

*Svět dobra
je už téměř dokonalý.
Zlí jsou zase
tak čistě zlí,
jak mají být.*

*Pozorujeme zkrátka,
že Bůh je brídlil
v režii
a ďábel ubožák,
co se zla týče.*

Dobrá zvěst

*„ ... A cézar, jakmile zvítězil,
dal odvést ženy a děti kmene
a poručil, aby jim dali jídlo: chleby
od zásobovacího oddílu legií, voňavé,
čerstvě upečené, protože
slyšel děti plakat hladem a bolestí srdce ...“*

*Sláva mu, jestliže to učinil!
Ale snad to učinil jen proto,
aby to stálo v knize.
Nu – přesto sláva mu!*

*Ale já listuji a listuji
a nic nenalézám.
Muselo se mi to
minulé noci zdát.*

Dvakrát svět

*Dejte pozor, nohy! Jdete
po dobře zkonfekcionalizovaném světě,
jaký zákazník miluje.*

*Dejte pozor, abyste našly oporu
na hladkosti plastické hmoty,
abyste neuklouzly
na fólii s vysokým leskem!
Na chromovaných deskách
se nemůžete schoulit
tak jako kuřata v teplé prsti.*

*Dejte pozor, nohy! Jdete
po světě škubajícím se bolestí:
pod oběma chodidly rány
křečovitě se svírající jako maso živé mušle.
Brodíte se úzkostným potem,
stoupáte na odchlípující se hroudy krvavých strupů.
Avšak pod nimi
se napíná růžová kůže,
citlivá a stále se obnovující.*

Memento

*Myslet na to, že nejsem
jen kus rozjezdové dráhy,
na níž startuje stroj,
ženoucí se do zítřka,*

*nejsem jen kapička hmoty,
která jej pohání,*

*nejsem jen kámen v mostě,
který vede odtud tam.
(Člověk vstupuje na most,
aby jej nechal za sebou.)*

*Pravda, žiji
často tak bolestně napjat
mezi NYNÍ a POTOM,
vyhlížející
a toužebně čekající stvoření.*

*Přesto
 JÁ
 JSEM
 DNES.
 Toto je
můj den
 a toto je
má noc.*

Story

Obývací pokoj.

Kuchyně.

Postele.

Dokonce i libánky –

všechno si objednali

podle katalogu.

Obrazy.

Servis.

Rozumné ceny.

Spokojení zákazníci.

Říkali: Dobré!

Objednejme si život.

Teď křičí:

Podvod! Nikdy

nebude konec

reklamacím.

Čtenářské přání

*Jeden známý autor prý
píše novou knihu*

*o chlapci, nejlepším to žáku ve škole,
co prožívá a jak vytrvale,
s ochotou pomoci a zřejmě příkladně
překonává problémy, které máme i my,
až nakonec
je po zásluze na velkou cestu vyslán
a dobré přátele pro sebe a pro všechny získá.*

Chtěl bych číst

*o dítěti, které je slabé,
podprůměrně nadané, trochu
nešikovné v práci a pomalé v řeči,
jak přesto
dostane místo, a to dobré,
jemuž nechybí slunce a kde
dává to, co umí, kde je milováno,
kde si spokojeně
písničku zpívá a ze života se raduje.*

V cizích řečech

*Cizinec a já tápeme
si vstříc, každý
po neschůdné řeči toho druhého,
klopýtající v pletivu kořenů věty,
zanechávající vlasy v houštině forem,
hledající oporu v chomáčcích
několika známých slov.*

*Cizinec a já hrajeme
hru rozjasňující tvář.
Znovu a znovu zakoušíme
 jazyk lámající,
 smích vzbuzující,
 srdce zapalující
dobrodružství lásky.*

Utajená pohřební řeč

Nuže, pochovejme ho!

Kdy žil?

*Mezi dneškem a pozítřkem
jako mezi dvěma židlemi.*

*Když kvetly fialky,
plánoval chryzantémy
a večer u moře
útok na hory.*

*Že fialky voní,
všiml si toho někdy?
Krajinu – viděl ji někdy,
když se kolem ní hnál?*

*Že jeho děti rostly,
o tom si dal vyprávět.
V posteli po půlnoci, stručně.
Nebo na okraji konferencí.*

*Doma se jeho žena
stala vyschlým dřevem.
Byla mu věrná.
Jak by mohla kvést?*

*Životem proletěl
jako vystřelený šíp.
Cestu nepokládal za nic,
všechno se soustředilo na cíl.*

*Skončil však
na této zemi,
v tomto obdélníku:
muž bez přítomnosti,
který nedosáhl budoucnosti.*

Pamětní deska

tomu, jenž zacházel odpovědně s řečí

*Tady je ten dům, který jej skrýval,
zahrada, v níž sypal ptákům
zrní v době nouze. Znali ho líp
než jeho sousedé. Neboť ti
ho už skoro nezdravili. Byl
jedním z kasty
skromných.*

*Přicházela za ním podobna strnadu a kosu
ta malá, roztřepená, vyhladovělá slova
v zimě řeči, v její
nejhorší době. A nakonec zase odlétala
se zpěvem,
posílena, s lesklým peřím. Nasytil je
spolehlivě svým životem.*

*Velicí ho neobklopovali
šuměním křídel. Proto mlčí
listiny slávy, ty málo spravedlivé.*

*Avšak čím by byl svět
bez těch malých
ptáků, z nichž on
byl jedním z nejvzácnějších?*

Tři hrsti hlíny

Tři hrsti hlíny.

*Zemřel,
tak jako kdysi dinosauři
museli zemřít:
nepřizpůsobený.*

*Svou práci dělal,
jak mohl nejlíp,
tedy pomalu
a nerentabilně.*

*Psal básně.
Z toho neprodejného
to nejneprodejnější.*

*Rostly mu myšlenky,
překážející
paroží mezi dráty.*

Tři hrsti hlíny.

*Zemřel tak, jak se to muselo stát:
pod koly
nepochybně schopného člověka.*

Jednou ještě

*Jednou ještě odklad a jednou ještě jaro, než
nebe rozrušené aerosoly
jako peklo kůži spálí. Ještě jednou
jasná zeleň břízy,
než v máji podzim nastane,
než čáp hladem zajde a poslední
kos, otrávený červem,
v uschlém křoví zahyne.*

*Jednou ještě stříbro vln, než o posledním
rybníku
jen vybledlá lastura
a rozpadlá ulita svědectví vydá.*

*Jednou ještě.
Snad podruhé.
Potřetí.
Každý návrat je loučením. Každé
jaro odkladem. Každý
rok už soudem.*

III

Autoportrét 1974

*Bez houštiny, za níž se rozhlíží podezření
a kde se ve spleti skrývá
srna uzardění.*

*Vinařův dům, ještě slušně zastřešený.
Vpravo a vlevo trochu listí.*

*Štít zvrásněný počasím. Pod ním
skoro příliš bujná brána,
zářící a spolu se všemi okny připravená
rozevřít se tomu, kdo volá,
a pozdravit milého hosta.*

Epištola tělesně postiženého

*Sedím tu, milí přátelé, kteří budete město,
na lavičce u kašny
na vašem novém znamenitém náměstí.*

Bylo to namáhavé dorazit až sem.

*Z autobusu jsem spíš vypadl než vystoupil,
(vždycky tu chybí držadlo),
musel jsem sejít schod za schodem
do tunelu, nad nímž jezdí
vesele auta, takže jsem jim nepřekážel,
a pak jsem zase musel schod za schodem
na světlo a skoro bez dechu.*

*Když už jsem byl tak daleko, chtěl jsem poznat
váš lákavý obchodní dům.
Návlečka hole – víte –
mi zůstala v rohožce.
Měl jsem s tím moc trápení.
Pohyblivé schody, výborné pro zdravé,
mě odhodily jako vzdorovité zvíře.
(Ach, já vím, dá se tomu naučit.
Ale byla by to překážka a špatné divadlo,
kdyby se ochrnutý učil chodit
na pohyblivých schodech.)*

*Dost. Sedím u cíle.
Zdolal jsem i to poslední, kamenné schody,
ty široko daleko proslavené, ty bez zábradlí.
Mé oči se kochají vašim náměstím.
Vaše kašna mě potěšuje.*

*Ale slunko zapadá. Ochladí se.
A já se bojím cesty domů.*

Nemocnice

*Stíny v prozatímní výslužbě
vášnivě touží po pozemském vzduchu.
Chodbami téměř sterilními
ťapou po schodech nahoru a dolů
župany a koupací pláště.*

*U brány se přehorlivě
rozhlíží cerberus.
Za okenními tabulemi ulice –
břeh jiného světa.*

*Z jídla se stává událost
ze všech stran probíraná.
Trávení získává hodnotu
apokalyptických porodních bolestí.*

*Nesmělé znamení naděje:
oblek ve skříni.*

*Šéf, který přichází obklopen
oslnivým houfem, oblakem
bělostně zářících andělů.
Jeho výrok svazuje i rozvazuje,
otevívá nebe i vykazuje
do temnoty
nedohledna.*

Před starými diapozitivy

*Na bujnou zeleň louky
napadl sníh, ach kolikrát...
Z těchto květů už ani jeden
nezůstal.*

*Mezi kameny bělejí
roztroušené kůstky ještěřky.
Ulita dutě zní.
Mušle, roztráštěná
botami nepoučitelných.*

*Kde se tísnil lesík,
věkovité stromy ponořené do temného rozhovoru,
tam si teď hrají vrbovky,
nestarajíce se o staré pařezy.*

*Ale toto – podívej se: to jsme byli my.
Jak jsme si teď cizí!*

*Těm mrtvým jsme zestárli.
Nepotřebují krev.
Usmívajíce se a mladí jako kdysi
čekají klidně na světlo.*

Mlha

*Jdi opatrně! Zřítíme se
možná do prázdnoty.
Ukradli svět. Světla?
Kdo si je pobral? Lákavé hory
zapřeli. Existovaly vůbec někdy?*

*Všechny zvuky nás šálí. Přicházejí
z nicoty. Svádějí nás
do nicoty. Jsou to bludičky pro uši.*

*Nevěř jim. Nedůvěřuj
ničemu, co nás potká. Propast
vypadá jako rovina. Mrznoucí jedlička
nás děsí jako pekelný přízrak.*

*Nepouštěj se! Po několika krocích
bychom byli rozděleni. A kdybychom se
setkali jako stíny, cizí, sevřelo by se nám
srdce strachem a báli bychom se.*

Návrat citů

*Návrat citů
z erupcí strachu,
návrat
z chvějících se zón paniky.*

*Ještě trhaně dýchají,
vyčerpaně na zemi dřepí.
Plaše si rovnají
pocuchané peří.*

*Čas od času je ještě
základně žene vzhůru
jeden ze slabších nárazů
doznívajícího chvění.*

*Už však
– pod křídly vítr –
počínají ty první klidně
kroužit kolem zelenavých
dvojitých skal lásky.*

Tam, kde hnízdí raci

*Tisíce těl. A každé
vzlétajíc je bílým výkřikem slasti.*

*Tisíce výkřiků. Hluk
ohromného stroje.*

*Kotel vřící divokou
pradychtivostí života.*

*Rozumím těm starým,
že uctívali Eróta, toho boha,
a báli se ho.*

Rozkvetlé stromy v údolí Labe

*Bubnová palba jara,
které tak vítězně rozbíjí šedivá
opevnění zimy,
jednu baštu za druhou.
Po obou březích řeky
bílé a růžové
obláčky střel.*

*Jediná válka,
kterou se vyplatí
rok co rok rozpoutat.*

Počátek v zahradě

*Tady byly astry. Žádné jaro je
nevrátí zpátky. Toto místo
je už nepozná. Čeká na nové.*

*Vítej, povoňko! Bud'te pozdraveny, tulipány!
Nic vás nezničí. Nehlasnou silou
prorážíte zem.*

*Vojsko kosatců povstává
s ostrými meči a úzkými kopími,
silnými a zelenými, nepřátelštějšími
zbraněmi země.*

*V tomto roce zase víc popraskaní
se tyčí ti vysocí, staří. Na podzim ponesou
spolehlivě ovoce a budou i tentokrát
sloužit včelám. Jejich stín je však
příliš velký. Co v něm touží vzhůru,
nevyroste.*

Před Stifterovým rodným domem

*Navštívili jsme Stiftera
v jeho Oberplanu,
básníka z Čech,
který psal německy a jehož Češi
nemohli proto
téměř století číst.*

*Navštívili jsme Stiftera
v české Horní Plané,
muže z Českého lesa,
jehož my, netrpělivi Němci,
bohužel
málo čteme a známe.*

*Pryč je samota, ta lesní,
bývalého Oberplanu.*

*To, co Stifter nikdy nespatrił,
jsme uviděli my.
V údolí jezero,
rozložené mezi horami.
Bílé plachetnice.
Barevné stany.
Čechy a Němce
vystavující se
témuž slunci.*

Konec dovolené

*Brzy se vrátí
se suvenýry
(prodavač se směje
do dlaně).
Dostaví se
s antickými hliněnými hrnci
z nejnovější produkce
a podrobnými znalostmi
stavu cen
a lepšího piva.
Co viděli,
to zjistí,
až přijde vyvolaný film.*

*Budeme velice malí
a nebudeme se moci zúčastnit rozhovoru.
Šli jsme jen několika pěšinami,
úzkými a nepohodlnými,
k bratrům:
po cestách lásky
přes hřebeny cizí řeči.*

Návrat domů

*Hodiny jsou natažené.
Srdce zase bije.*

*Přívál světla
žene chladnou půlnoc ke všem čertům.
Do oken křičí
radostný pozdrav jiriny.
A jabloň sténá:
Nejvyšší čas.*

*Z rozevřeného kufru
vytéká na stoly a židle život.*

Vůně se objímají.

*A u kohoutku
se žízeň
pomine štěstím.*

Náhrobní nápis

*Zde leží jeden z posledních
nesyntetických lidí.*

*Chybně ho vedlo
jeho archaické srdce.
Jeho hněv byl spontánní,
jeho láska ještě divoká. Padla,
kam padla.*

*Zde leží ten člověk a doufá,
že se jednou neprobudí
jako perfektní model.*

To malé ptáče báseň

*To malé ptáče báseň
v tomto roce
zřídka volalo.
Zdá se mi, že tuší
předčasný mráz.*

*Ruší je dunění
jedoucích kolon.
Větrí miasma
potu a kůže
a spáleného benzínu.*

*Ulétá před štekáním
těžce chorých hlasů
do temnoty, do lesa
nenarozených.*

*Úrodný déšť potřebuje,
laskavé lidské slovo,
nepokřivené,
nebo tichý měsíc
vlahých nocí.*

*To malé ptáče báseň –
nejspíš se sem odváží,
když nás lůžko v noci
něžnou láskou kolébá.
Pak obléhá dům,
chce slétnout,
možná, možná.*

*Někdy zrána najdu
peříčko, namodralé peříčko
z jeho hrudi.*

IV

Dějepisná kniha

Krev

sražená v tiskařskou čern

Pach požárů odváť

Mrtvolý proměněné v čísla

Výkřiky bez ozvěny

Slzy oschlé

beze stop

Z bojiště park

Pečlivě uhrabaný

Řádka vedle řádky

Bryndu kterou jsme si navařili

*Bryndu kterou jsme si navařili
už dlouho jíme tak horkou*

*Pára je jedovatá
zelenina nebezpečná*

*Voda
nám způsobuje nemoci*

Jíme a jíme

*Avšak kořenem zla
je ten kdo jí*

Tady

*Bohem opuštěná krajina?
Země patřící Bohu?*

*Ani to
ani ono*

*Ošumělá země
zešedlá
rozedraná
příliš dlouho hlídaná podezřením
rdoušená tupostí
mocní ji hanebně zpronevěřili
synové ji opustili
dcery se jí vzdaly*

*Přesto
se hýbá
žije
sama od sebe se zelená*

*nese plody
pole
ducha*

*Země
potřebná lásky
země bolesti
domov*

Utekl šimpanz

Z městské ZOO

*utekl šimpanz
Pořádné žrádlo
mu nestačilo
Laskaví strážci
ho nemohli zadržet
Na lékařskou péči
kašlal
Viděl jen mříž
A ta ho rušila*

Z městské ZOO

*utekl šimpanz
Snad se schoval
u nějakého dítěte
Snad našel přístřeší
u olejářského šejka
Snad ho nějaký námořník
veze do vlasti na jihu
Snad
hyne*

Z městské ZOO

*utekl šimpanz
Byl tam příkop
Ne však minové pole
Byl tam ostnatý drát
Ne však vysoké napětí
Bili na poplach
Ale nestříleli
Bylo to v novinách
Ale neuráželi ho*

Z městské ZOO

utekl šimpanz

Zatímco čtu

Zatímco čtu báseň

Noc zvolna na zem vstoupila

Mörike

poslušné stroje chrlí

matně se lesknoucí granáty

Rakety se zvedají

Poslední ruka se klade

na monstrózní tanky

Posedle

avšak s chladnou hlavou

hrají stratégové

právě

své smrtelné mužné hry

Co mám dělat?

Křičet?

Zbláznit se?

Nebo spáchat sebevraždu?

Fatální společnost

*Láhev
s nedopitkem v břiše*

*Čadící
roztekla svíce*

*Vymačkaná
skoro prázdná
tuba zubní pasty*

*Šklebí se na mě
jako bych jim byl roven
škodolibě
nestydatě důvěrně*

*Že někdo řekl:
MILUJI TĚ
JSI MŮJ
o tom
nevědí
nic*

Svévolné užívání rozdělovacích znamének

*Tečky jsou zbaveny úřadu
především kvůli své vášni
uzavírat chvatně akta
a všechno pečetit*

*Někdy ještě vypomáhají
s hrstí vyzábělých čárek
jako skromní důchodci
při parkování veršů*

*Vykřičníky
mají máloco na práci
Ať se dělají dál
důležitými jinde
v otřepaných frázích
či u trapných bažin*

*Ale dvojtečky
Ano
A otazníky*

Něco jako žalm

*I kdybych noc co noc usínal
přemožen ve své bezbrannosti
dřív než se má modlitba stala modlitbou*

*I kdyby se zdálo že hlavou
znova a znova narážím
do železné opony mezi námi a tebou*

*I kdyby vyprahlost a zemětřesení
nevyvratitelně křičely
Vzdej se vši naděje*

*I kdyby mi každotýdenní zřícení letadla
a každodenní hromadné vraždění
to krvavé
i nekrvavé
hrubě zacpalo ústa*

*I kdyby posměvači měli
tisíckrát pravdu
a i kdyby mi sebejistí svatoušci
tisíckrát pořádně zošklivili
otevřít ústa
Zvlášť mezi nimi*

*Ba i kdybych spáchal sebevraždu
protože se už navzdory krásnému chorálu
žádná cesta neotevřela –*

*přece bych byl hotov
ať už pokřivený či rovný
skočit k tobě
celým tělem*

*Výkřik vzdech nářek
A dík za tu sotva tušenou
náhle jakoby rukama dosažitelnou
bleskurychle zase skrytou
nit ve tkanině života*

*Stvořils mě takového ty?
Nebo jsem se takovým stal já sám?*

Nevím

Nezáleží na tom

Oděv pro Ježíše

*Kaftan těžko
Talár ne
a ani sutana*

*Žádná uniforma
Snad pracovní oděv
Už sepraný
Rozhodně něco
všedně civilního*

*A ačkoliv jsi
TEN VĚČNÝ KRÁL
– přesto*

*nevidím purpur
Jen pro posměch
šarlatový rudý hadr
plášť z arzenálu kohorty*

*K tomu jako korunu
nepoddajný trnový věnec
– povedený nápad
jednoho osvědčeného vojáka*

Starý venkovský lékař

Proslov

Stisk ruky

Vystoupení mateřské školy

Dechovka

Konec

Ted' navštěvuje

ty ještě starší

díky nahluchlosti otevřený

pro jiné frekvence

Oči neokouzlené

pestrým trhem

Vrtění hlavou na vytáčky

Ani stopa po parkinsonovi

Se smrtí

mluví věcně

Životu ukazuje

ještě několik oklik

Denně

je po ruce

Jen

trochu později

a

pěšky

Zesnulá

*Ruka tiše sahá
po tvé útlé paži
Nenalézá ji však*

*Snídaně stačí pro dva
Pojď a posad' se ke stolu
Proč otálíš?*

*Na věšáku visí tvůj plášť
aby ti posloužil
Proč jej odmítáš?*

*Květiny povyrostly
a plně rozkvetly
Nechceš je pozdravit?*

*Co že jsi nechala
hodinky aby se zastavily?
Dřív se ti to nikdy nestalo*

*Tvé léky
ti malí pomocníci
jsou nastoupeny ve skříni
Propustila jsi je?*

*Tvůj hřeben tě chce laskat
tak jemně jako vždycky
Proč mu unikáš?*

*Necháváš mě
dělat všechno samotného
i to
co neumím*

Cožpak to byl kdy tvůj obyčej?

*Proč alespoň
nezavoláš?*

Zapomněla jsi číslo?

Vydařený den

*Policista se usmál
Prodavačka ovoce zářila
kvůli nádherným hroznům*

*Úřednice se dala do práce
aby mi pomohla –
přívětivá paní
mezi čtyřicítkou a padesátkou*

Číšníkovi jsem byl vítaný

*Při nastupování
zástup za mnou
trpělivě čekal
A řidič autobusu si něco pískal*

*Hvězdičku do kalendáře
Jaký to vydařený den*

Života čas

*Vnímat slunko
Naslouchat dešti
Vidět vzdálenější hory
a jinačí řeky
Spát kdy se nám zlíbí*

*Konečně se tomu učíme
od té doby co nám času ubývá
nám oběma*

*Života čas – korec z něho
věnuji starým přátelům
mezi lidmi
a mezi knihami
své touze po vědění
a hudbě*

a vím:

*Co potřebuje uzrát
dá se tak málo uspěchat
jako jablko na stromě
nebo dítě v lůně*

*Netrpělivě však snáším
rozpadávající se ulici
propadávající se střechu*

Jedenatřicátý březen

*Přiletěl
první čáp*

Ze všeho šťastně vyvázl

*Nevzdal se
svého letního domova
Nevzdal se nás*

Navzdory všemu

Na dvoře vrba

*Její prosluněná hříva
zvučí*

*Na kvetoucích vrkočích
včely
Jsou zase při díle*

Navzdory všemu

Svědék Boží tváře

Joachim Dachsel, který je u nás znám jako autor řady básní, povídek a fejetonů uveřejněných v církevním tisku, se narodil 6. prosince 1921 v Lipsku. V mládí onemocněl dětskou obrnou a její následky nesl po celý život. Postižení jej však ve druhé světové válce uchránilo před vojenskou službou. V letech 1940 – 1945 studoval na vysoké škole germanistiku, filosofii a historii a dosáhl doktorské hodnosti. Nejprve vyučoval na lipských školách, pak studoval ještě teologii a v roce 1953 byl ordinován na faráře evangelické luterské církve. Působil po řadu let jako docent systematické teologie a Nového zákona na Ústavu pro diákoný v Moritzburgu. V důchodu se spolu se svou věrnou manželkou Ursulou přestěhoval roku 1990 do penzionu v Pullachu u Mnichova, kde paní Dachselová téhož roku zemřela. O sedm let později se vrátil do milovaného Moritzburgu; tam žil v domově důchodců až do své smrti 15. prosince 2008.

Joachim Dachsel byl po celá desetiletí činný literárně a vydal řadu publikací. Z oblasti historie jmenujme tři: Aurelius Augustinus, 1961 – o velkém učiteli církve, Franziskus von Assisi (František z Assisi), 1962 – o muži, který hlásal lásku, chudobu a pokoru, a Jan Hus, 1965 – o zápase tohoto reformátora za obnovu církve. – Kromě toho se J. Dachsel věnoval také krásné literatuře. Napsal řadu knížek básní, povídek, fejetonů a rozhlasových her. První básnickou sbírku s názvem Vor diesen Augen (Před těmto očima) vydal v roce 1974. Výbor z překladů jeho veršů do češtiny a překlad jeho knížky meditací a modliteb Dein Wort ist meine Spiese (Slovem tvým se sytím), 1959 vyšly u nás jako součást publikace Stan setkávání, 1990.

Ve své autobiografii *Freude im Gegenwind – Leben mit Krücken*, 1993 (česky *Můj bratr osel a já – Život s berlemi*, 1996) vylíčil, co to znamená žít jako postižený uprostřed dnešní společnosti a jakou roli při tom hraje víra. Vypověděl o tom: „Bůh, kterého se držím, nemá pro mě tvář sfingy nebo snad vůbec žádnou tvář, ale ukazuje mi obličej Ježíše Krista. Hledám-li ho, pak nikoliv v nebeské kanceláři, do níž nemám vůbec přístup, ale uprostřed nás, při nás.“

V souvislosti s prací o Janu Husovi navštívili manželé Dachselovi naši zemi a také zde později několikrát trávili dovolenou. Oba se naučili českému jazyku, aby sousednímu národu lépe porozuměli. Z této vřelé náklonnosti pak vznikly přátelské kontakty a překlady knih např. Věroslava Mertla, Lubomíra Nakládala a Zdeňka Svobody do němčiny a spolupráce na dvou antologiích z našich autorů: *Tau und Regen zu sein* (Být rosou a deštěm), 1976 a *Unter dem Wolkenhimmel* (Pod oblačným nebem), 1989. Připomeňme také překlad knížky Jindřicha Mánka Ježíšova podobenství, který vyšel pod názvem *...und brachte Frucht* (...a dalo užitek), 1977.

V životě a tvorbě Joachima Dachsela najdeme zneklidnění nad bolestmi světa, porozumění pro slabé a ostrčené i naději víry, která nikdy nepadá. Díky za to.

Zdeněk Svoboda

Obsah

I

Cesty ducha	4
Rozdělovací znaménka	6
Evropský spirituál	7
Ježíšovská móda	8
***	10
Jedna z nich	11

II

Před televizorem	18
... à la télévision	19
Stařena a televizor	20
TV – dokumentace	21
Dobrá zvěst	22
Dvakrát svět	23
Memento	24
Story	25
Čtenářské přání	26
V cizích řečech	27
Utajená pohřební řeč	28
Pamětní deska	29
Tři hrsti hlíny	30
Jednou ještě	32

III

Autoportrét 1974	34
Epištola tělesně postiženého	35
Nemocnice	36
Před starými diapozitivy	37
Mlha	38
Návrat citů	39
Tam, kde hnízdí raci	40

Rozkvetlé stromy v údolí Labe	41
Počátek v zahradě	42
Před Stifterovým rodným domem	43
Konec dovolené	44
Návrat domů	45
Náhrobní nápis	46
To malé ptáče básně	47

IV

Dějepisná kniha	50
Bryndu kterou jsme si navařili	51
Tady	52
Utekl šimpanz	53
Zatímco čtu	54
Fatální společnost	55
Svévolné užívání rozdělovacích znamének	56
Něco jako žalm	58
Oděv pro Ježíše	60
Starý venkovský lékař	61
Zesnulá	60
Vydařený den	64
Života čas	66
Jedenatřicátý březen	67
Svědék Boží tváře	68

Joachim Dachsel
Několika pěšinami

Přeložili
Jarmila a Zdeněk Svobodovi

Vydala Brněnská diecéze
Církve československé husitské, v roce 2010
Vydání první

Výroba a tisk: Tiskové středisko DR CČSH v Brně

© *Stefan Dachsel*
© *Ilustrace: Jana Wienerová*

ISBN 978-80-87219-22-5